SKRÅVÄSEN

AVSKAFFAT

1864

Skråväsen

SKRÅVÄSEN var ett **organisationssystem för de borgare** som var hantverkare. Yrkesutövarna inom de olika hantverksyrkena var sammanslutna i olika föreningar, ämbeten, med särskilda privilegier som innebar ett visst monopol inom deras arbete och borgerlig tunga. Privilegierna var ärftliga, precis som adelsväsendet och böndernas gårdar. Skråväsendet innebär också att bara de som var medlemmar i ett ämbete fick ägna sig åt yrket. Det var ett sätt att bygga upp stödjepunkter och viktigare handelscentra. Skråväsendet hade sin största betydelse under senmedeltiden och 1500-talet.
I Sverige upphävdes skråsystemet år 1846 genom att Fabriks- och hantverksordningen ersatte 1720 års skråordning. Skråförordningar hade dessförinnan reglerat stadshantverkarnas villkor, krav för att upptas som lärling, att erhålla mästarbrev, utses till ålderman, och bildanden av ämbeten samt dessas ansvarsområden (exempelvis sjukvård)

Ett ämbetes medlemmar innefattade yrkets lagliga mästare samt de mästaränkor

Ett ÄMBETES MEDLEMMAR innefattade yrkets lagliga mästare samt de mästaränkor som övertagit makens verkstad. Varje verkstad, mästarens hushåll, bestod av underlydande och familjemedlemmar. Den huvudsakliga indelningen av arbetskategorier utgjordes av lärepojkar, gesäller och mästare. Inom dessa grader och under vissa perioder har även andra begrepp använts, såsom:

Pojke - en ung man anställd för enklare arbeten i verkstaden.
Lärepojke - en ung man anställd för att gå i lära i verkstaden.
Unggesäll - den yngste gesällen i gesällskapet.
Gesäll - en betald arbetare i verkstaden.
Åltgesäll - ordförande för ett gesällskap.
Ungbror/ungmäster - den yngste mästaren i ämbetet.
Mästare - en självständig yrkesutövare.
Bisittare - tillsyningsman inom ett ämbete.
Ålderman/Verkmästare - ordförande för ett ämbete.

Avskaffandet av skråväsendet

I SVERIGE avskaffades **skråväsendet 1846**. Ämbetenas olika tillgångar, som fonder och fastigheter, övergick till hantverksföreningar i varje stad. Trots denna omvälvande förändring var hantverkens organisation någorlunda intakt; 1846 ÅRS ORDNING delade ännu in hantverkarna i lärepojkar, gesäller och mästare. Skillnaden var att man inte nödvändigtvis var tvungen att tillhöra någon av de klasserna för att få utöva ett hantverk.
I och med 1846 års ordning kunde även gifta och ogifta kvinnor utöva hantverk för avsalu. För ogifta kvinnor gällde att de skulle vara konfirmerade, vara minst 25 år, ha ett intyg på sin goda vandel från förmyndaren samt att de skulle ha förevisat ett godkänt mästarstycke. Kunde en ogift kvinna uppfylla dessa kriterier blev hon en självständig företagare med, teoretiskt sett, samma rättigheter och förpliktelser som männen. För gifta kvinnor gällde samma regler, förutom det att hennes make automatiskt blev förmyndare och därför skulle avge ett intyg på att han inte hade något emot att makan drev en rörelse.

FÖRORDNINGEN FÖR UTVIDGAD NÄRINGSFRIHET, även kallad **1864 års näringsförordning**, var en lagreform som infördes i SVERIGE 18 JUNI 1864. Den var lag fram till 1968.
Reformen följde på Fabriks- och hantverksordningen och Handelsordningen 1846, som hade inlett utvecklingen mot avreglering av näringslivet. Förordningen införde fullständig näringsfrihet. Den avskaffade mästerskapstvång, och kooperationstvång och burskapsägande borgares monopol. Handel och hantverk avreglerades både på landsbygd och i stad, för alla myndiga personer samt för omyndiga som fått sin förmyndares tillstånd, oavsett kön.